

Egész ügyes kis társasjátékok tudnak kikelni néha a véletlen tojásából. Mondhattam volna ezt ugyan egyszerűbben úgy is, hogy mi minden bolondozás nem ötlük néha az ember eszébe, de az előbbi képletes megfogalmazás inkább illik a fölfedezett u. játék szelleméhez, hát emellett a kifejezés mellett maradok.

Jártunk multkor a feleségemmel Mátyás király vadaskertjében. Aki nem tudná, ez a szelid erdőcske ott van, ahol a Hűvösvölgy a Pasaréten túl szép lassan, észrevétlenül átmegy a budakörnyéki falvak világába. Akkor még meleg aranyat osztott az ősz s telehintette az ősvényt gondosan ötvözött makkal. Nosza, melyikünk talál szebbet! - estünk neki mindketten az avarnak s kutattunk a gazdag, elsárgult levéltárban a tölgyek leszármazottai után. Olyat kerestünk, amelyik még abban a foglalatban van, ahogyan kikerült az erdő csön-des ötvösműhelyéből s együtt tart a saját makkopácsával, amint az a magyar-kártyán rajzolva van, s lehetőleg olyat, amelyik kettesével, vagy hármásával hullott le a fájáról, összenőtt ikerként, mint valami alpesi kalapdisz.

A buzgó keresgélésben egyszerre átkiált hozzám Erzsí egy bokor mögül:

- Gesztenyefa alatt ne keress makkot!

- No, - kaptam föl a fejem - ez ugy hangzik, akár egy közmondás. Tudsz még néhány ilyet? - s hogy ne maradjak szégyenben, már mondtam is a magamét:

- Tyuktojásból ne várj struccot! - s mindjárt elmagyaráztam, hogy ez meg az ő mérsékeltégövi közmondásának a szomáli-néger változata.

Azonnal abbahagytuk a makk-keresgélés türelemjátékát és rátértünk a közmondásosdira. Ki talál ki jobbat? Alapjában véve ugyanazt a játékot folytattuk, csak más változatban: amit eddig a fák alatt keresgéltünk, most az eszünk zugó lombjában kutattuk. Kerekre esztergált, frissen hullt mondásokat.

Mivelhogy én vagyok a férfi, tudtam, hogy nekem kell előrerugtatnom. Mivelhogy pedig a házassági évfordulónk is közelgett s a tetejébe még lovasnép is vagyunk, a két kényszerű adottságból gyorsan fabrikáltam egy szármata közmondást a következőképpen:

- Könnyű gyeplőnek is nehéz a zablája. - És sóhajtottam egy futólagosat.

Ezen aztán megsértődött s olyan mély paraszti és házassági megfigyeléssel csipett vissza, amelyet megirigyelhetne tőle a legtalpraesettebb kiskun asszonybölcsesség is:

- Hideg szobában nem kel meg a kenyér.

Hogy a további csipkelődésnek elejét vegyem, csillapítóul szakítottam neki belső mezőimről egy vigasztalóbb s lírai közmondás-jelöltet:

- Szerelmi könny nem hagy foltot.

Mire elnevette magát s vigan továbbugrándozott a gondolatáiközt:

- Nagy ott már a veszedelem, ahol a macska uszni kezd, - mondta ő.

- Közös tűzhely füstje jobban csipi a szemet, - mondtam én, egyrészt, hogy visszatereljem a népies vonal felé, másrészt, hogy új közmondásaink megfeleljenek a mai irodalmi követelményeknek s kifejezzék a társbérleti valóságot.

Jódarabig hallgattunk, mert közmondást mégse lehet teljesítménybérben gyártani. Ha valaki ilyen kukán együtt lát bennünket ezen a sugaras délelőttön, joggal mondhatta volna: na, ezeknek sincs valami sok mondanivalójuk egymásnak. Pedig hát a látszat csal, mert mi éppenséggel tulsokat készültünk egymásnak mondani, azért hallgattunk akkorát. Ebből is az a tanulság, hogy nem szabad elhamarkodottan itélni.

Mikor már nem birtam tovább, de semmi új nem jutott az eszembe, gondoltam, mondok valami tetszetőset, hátha elhiszi:

- Hosszu gyertyának rövid a koppantója. - S lestem a hatást.

Rámnézett:

- Te, ne csalj! Ennek az égvilágon semmi értelme sincs.

- Értelme nincs - vallottam be s igyekeztem új elméletet csinálni a közmondásosdihoz. - De figyeld csak meg, milyen remek a csengése, meg a zamata. Tudod mit, mostantól játsszunk közmondás-halandzsát, jó?

- Ne, ne, ne! Te szeretsz elmarhaskodni mindent, ami egy kicsit is nehéz. Tessék komolyan játszani! - mondta igazi női valóságérzéssel. - Várj rendelek: mondj hamar egy hindu közmondást!

- Hindut nem tudok, de mondok helyette eszkimót: Rest vadászunk vadásznál még a döglött rozmár is fürgébb.

- Akkor én mondom most a hindut: Egyik halat se szurja a saját szálkája!

- Jó, de mitől hindu ez?

- Attól, hogy a gangeszi halakról szól, - felelte.

Két órai séta alatt kitaláltunk vagy husz ilyen közmondást. De az utolsónál hajbakaptunk. Otthon ugyanis irgalmatlanul odaégette az ételt. Hogy észre ne vegyem, egész ebéd alatt beszélt. Mire én megjegyeztem s mire ő nyomban úgy megsértődött, hogy másnapig szóba sem állt velem. Ezt mondtam:

- Hig levesnek nagy a gőze.

Aki ezekután meri, folytassa ezt a társasjátékot. Ritka szerencsével lehet összeveszni rajta.

Mátrai-Bete gh Béla